

Boom groot, planter aan het werk

Gemeenten willen niet lang wachten en planten direct grotere maten

Bomen planten gebeurt niet alleen voor later. Boompje groot, plantertje dood hoeft niet. Veel gemeenten leggen parken en pleinen aan voor de inwoners van nu en planten bomen die al een flinke omvang hebben.

Auteur: Bart Mullink

Van kaal asfalt tussen oude bedrijfsgebouwen iets aantrekkelijks maken, kan moeilijk zonder serieus bomen te planten, begreep gemeente Amersfoort toen er een plan gemaakt moest worden voor het Oliemolenhof. 'Het is fantastisch hoeveel schaduw de bomen nu al geven in de zomer', zegt Victor Dijkshoorn van VIC Landscapes enthousiast. Samen met architectenbureau ZUS gaf hij vorm aan de herontwikkeling van deze locatie. Het werd een 'multifunctioneel park' met gevarieerd groen en bankjes, ruimte voor evenementen en parkeer- vakken.

'Zo'n project is sowieso een flinke investering', weet hij. 'In plaats van te kiezen voor het nogal prijzige *sparkling asphalt*, hebben we de gemeente ervan overtuigd dat het geld veel beter besteed is aan een grotere maat bomen. Ook in verhouding tot de kosten voegen die veel meer waarde toe.'

Naast kleiner groen werden er 42 bomen geplant, met allemaal forse maten: de kleinste met een stamomtrek van 40 tot 45 centimeter, de grootste 80+. Er is gekozen voor een mix van soorten en vormen, zowel hoogstammig als meerstammig. 'Dus niet allemaal gelijk gesnoei- de bomen. We wilden, binnen de visie van ZUS, een soort van natuurlijke kwaliteit realiseren en dat is mooi gelukt, vind ik. Fantastisch om te zien dat de bomen nu, vijf jaar later, echt groot zijn geworden.'

Park

De aanpak voor de Oliemolenhof is geen uitzondering, onderstreept hij. Een recent project van hem, het park De Wijde Wellen in Harderwijk, kreeg ook direct grote bomen. 'Het terrein was een grote open vlakte aan het water en die hebben we opnieuw ingericht. Het is fijn dat er al gelijk een formaat bomen staat, waarbij mensen zich prettig voelen. Dat

je geen twintig jaar hoeft te wachten. Die heeft een stamomtrek van bijna een meter. De rest is geplant in de maten 40 tot 50 centimeter.'

Klingelbeek in Arnhem noemt hij nog als voor- beeld. Dit is een herontwikkeling van een oud landgoed naar een nieuwe woonomgeving. Om voor de bewoners de sfeer van het landgoed te behouden, staan er alvast veel grote bomen. Deels waren die er al en deels zijn die nieuw aangeplant. 'Veel van de oude bomen op het landgoed zijn op hetzelfde moment geplant. Het valt te verwachten dat er in de toekomst ook veel tegelijk wegvallen. Wat we er nu bij planten, worden later de monumentale bomen. De gevreesde kaalslag die je vaak op een zeker moment krijgt, blijft zo achterwege.'

Airconditioning

Bladmassa is de airconditioning van de stad, weet Ton Rumphorst van Groenfra, dat ook

De Wijde Wellen in Harderwijk

veel groenprojecten uitvoert voor gemeenten. 'Steden hebben problemen met het leefklimaat en willen daarvoor een oplossing. Een grote boom heeft nu eenmaal meer bladmassa. Met de aanplant van kleine jonge boompjes moeten ze daar te lang op wachten.' Vaak investeren ze volgens hem ook extra in de benodigde groeiplaatsen. 'Hierdoor gaan de bomen veel langer mee en krijgen ze de kans om uit te groeien tot monumentale bomen.'

Net als Dijkshoorn ziet Rumphorst de voorkeur voor kwaliteit boven kwantiteit. Dat hoeft niet per se duurder uit te pakken, onderstreept hij. 'Bij de verplichte herplant bij bomenkap geldt bijvoorbeeld: hoe zwaarder de nieuwe bomen, hoe minder je er hoeft te herplanten. Je hebt dan dus ook minder groeiplaatsen nodig. Zo spaar je geld uit, waarvan je wellicht een deel kunt besteden aan een paar goede groeiplaatsen voor dikkere bomen, die dan heel lang kunnen blijven staan.'

Veel gemeentes ziet hij om nog een hele andere reden kiezen voor wat grotere nieuwe aanplant dan voorheen: voorkomen van vernieling. Ook op de minder iconische locaties speelt dat een rol, zoals in woonwijken en verbindingen met binnenstedelijke uitgaanscentra. 'Een wat dikkere boom trekken vandalen veel minder makkelijk uit de grond', zo verklaart Rumphorst.

'Omtrekmaten 12-14 centimeter en 14-16 centimeter die 15 tot 20 jaar geleden gangbaar waren, zie je bijna niet meer. Het is allemaal minimaal 18-20 centimeter of 20-25 centimeter. Die breek je niet zomaar af.' Dat er gelijk een flinke boom staat, is een bijkomend voordeel.

Kluit

Nadelen zijn er vooral als geen rekening wordt gehouden met de eisen die gelden bij het planten van grotere bomen. Rumphorst: 'Een kleine boom kan zich gemakkelijker aanpassen aan nieuwe omstandigheden. Bij een grotere boom heb je een relatief kleine kluit, ten opzichte van de omvang van de kroon. De kwekerij moet zorgen dat daarin voldoende fijne wortels zitten. Of dat goed gebeurt, door verplanten of rondsteken, bepaalt of je een goed plantbare boom krijgt en de hergroei goed is. Het is een vak en daarin zit in onze optiek wel en verschil tussen de ene en de andere kweker. We weten ook dat geen enkele boomkweker alles uit het eigen assortiment kan leveren en dus ook inkoop bij andere bedrijven. Wij willen er dan van overtuigd zijn dat de hele keten in orde is.' Pieter van den Berk vertelt hoe een boom op de kwekerij standaard een teeltcyclus heeft van zes jaar. 'Dan worden ze verplant. Daarna kunnen ze bijvoorbeeld nog drie jaar nieuwe haarwortels ontwikkelen, die dan in de kluit zitten waarmee ze worden verkocht. Een boom die 15

'Het is fantastisch hoeveel schaduw de bomen al direct gaven deze de zomer'

jaar op de kwekerij staat, is zodoende al twee keer verplant. Dat zorgt ervoor dat je een boom ook op oudere leeftijd kunt verplanten.'

Dikkere bomen, met een stamdiameter van 30 centimeter of meer, moeten al gauw 15 jaar op de kwekerij groeien voor ze worden verkocht, legt de kweker uit. 'Dat betekent dat je flink moet investeren in je voorraad. Je moet ver vooruit kijken. Wij kunnen daardoor ook nu het meeste dat wordt gevraagd, ook in grotere maten, uit voorraad leveren.'

‘Grote bomen zijn weliswaar duurder, maar voegen in verhouding tot de prijs heel veel waarde toe’

Vraag

Een blijvende levering van het complete assortiment blijkt lastiger te worden voor de sector die kampt met de naweeën van de kredietcrisis. ‘Toen zijn jarenlang minder teelten opgezet. Dit heeft gevolgen voor de voorraad die nu beschikbaar is voor de markt. Die is kleiner geworden, terwijl de vraag de laatste jaren enorm is toegenomen. Gelukkig hebben wij destijds veel nieuwe teelten opgezet, ook in onze Duitse kwekerij, waardoor er nu een flinke voorraad staat van bomen in de omtrekmaten 30-35 centimeter en groter.’

De boomkweker bevestigt dat voor een geslaagde aanplant van grote bomen extra

zorg gewenst is. ‘Als groeiplaatsen goed zijn voorbereid, het juiste assortiment is gekozen, plantwerk goed wordt uitgevoerd en de nazorg in orde is, zal een grote boom net zo goed aanslaan als een kleine. Natuurlijk is daarvoor kennis nodig. Om die reden helpen wij onze opdrachtgevers graag met advies en begeleiding.’

Pieter van den Berk: ‘Soortkeuze, groeiplaats, plantwerk en nazorg moeten in orde zijn. Dan zal een goed gekweekte grotere boom net zo goed aanslaan als een kleine.’

Ton Rumphorst: ‘Steden hebben problemen met het leefklimaat en willen daarvoor een oplossing. Een grote boom heeft nu meer bladmassa. Met de aanplant van kleine jonge boompjes moeten ze daar te lang op wachten’

Victor Dijkshoorn: ‘Het is fijn dat er al gelijk een formaat bomen staat, waarbij mensen zich prettig voelen. En dat je daar niet twintig jaar op hoeft te wachten.’